

Załącznik
do uchwały nr 1100.2023 r.
Zarządu Powiatu w Pile
z dnia 22 grudnia 2023 r.

**POWIATOWY PROGRAM PROFILAKTYCZNY
W ZAKRESIE PROMOWANIA I WDRAŻANIA
PRAWIDŁOWYCH METOD WYCHOWAWCZYCH
W STOSUNKU DO DZIECI,
ZAGROŻONYCH PRZEMOCĄ W RODZINIE
W POWIECIE PILSKIM
NA LATA 2023 - 2025**

PILA, GRUDZIEŃ 2023 r.

SPIS TREŚCI

1. Podstawa prawna Programu profilaktycznego z zakresu promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci zagrożonych przemocą w rodzinie w Powiecie Pilskim	2
2. Założenia teoretyczne Programu	2
3. Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie w Powiecie Pilskim	3
4. Cele Programu	4
5. Adresaci i realizator Programu	6
6. Zaplanowane działania	6
7. Monitoring i źródła finansowania	7
8. Zakładane rezultaty	8

1. Podstawa prawna Programu

Dziecko jako istota ludzka i bezbronna, zgodnie z przepisami prawa, powinna być traktowana w sposób szczególny, tzn. z szacunkiem i godnością, w sposób pozbawiony jakichkolwiek form oddziaływań przemocowych. Stąd też, podstawę prawną do opracowania Programu stanowią następujące dokumenty:

- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r., poz. 901, z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249, z późn. zm.);
- nr 248 Rady Ministrów z dnia 9 grudnia 2022 r. w sprawie ustanowienia Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2023;
- Wielkopolski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025 przyjęty w dniu 23 grudnia 2021 r. przez Zarząd Województwa Wielkopolskiego uchwałą nr 4472/2021;
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Pilskim na lata 2023–2032, przyjęta Uchwałą Rady Powiatu Pilskiego Nr LXXIII.523.2023 z dnia 21 grudnia 2023 r.;
- Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Pilskim na lata 2021-2025”, przyjęty Uchwałą Rady Powiatu Pilskiego.

2. Założenia teoretyczne

Rodzina odgrywa ogromną rolę w życiu każdego człowieka. Jest ona podstawową komórką społeczną i środowiskiem wychowawczym dziecka. To właśnie w rodzinie kształtujemy swoje postawy, zasady, normy i wartości. Do prawidłowego rozwoju dziecka niezbędna jest więc atmosfera akceptacji i miłości, właściwa opieka i ochrona, która zapewnić ma dziecku poczucie bezpieczeństwa. Niestety, każdego dnia, media, informują nas o dramatycznych sytuacjach dzieci, które w wyniku konfliktów rodzinnych czy też nieodpowiedzialności opiekunów, rodziców, tracą to poczucie bezpieczeństwa, zdrowie, a nawet i życie.

Dzieci, które wzrastają wśród przemocy w domu, często są zapomnianymi ofiarami przemocy. Doznają jej nie tylko wtedy, gdy są zaniedbywane przez bliskich lub bezpośrednio maltretowane, ale także wtedy, gdy są jej świadkami¹. Konsekwencje przemocy wobec dzieci mogą

1 J. Mellibruda, *Wybrane problemy patologii życia rodzinnego*, [w:] Strelau J. (red.) Psychologia. Podręcznik

być drastyczne i trwałe. Niekorzystnie wpływają one na rozwój dziecka. Spowodowane jest to faktem, że sprawcami tych działań są osoby najbliższe dziecku. Ważne etapy i cele rozwojowe zostają zaburzone, a w konsekwencji spowodowane tym ubytki przenoszone są w dorosłość. Ubytki te wpływać będą na zdolność utrzymania pracy i podtrzymywania związków. Dzieci przejmują zachowania rodziców i powielają je w przyszłości. Szczególnie negatywne skutki dotyczą dzieci płci męskiej, bowiem wzorce wyniesione z domu sprawiają, że w dorosłych związkach często maltretują oni swoje partnerki.

Zawsze można zatrzymać przemoc wobec dziecka. W wielu przypadkach można również zatrzymać proces uszkodzania psychiki dziecka. Troskliwa, wspierająca siatka opiekuńcza ma możliwość osłabić wpływ przemocy na dziecko, dzięki której dzieci będą w stanie odbudować swoje poczucie wartości i wrażliwości. Kiedy zapewni się im bezpieczeństwo, mogą powrócić do normalnych zadań rozwojowych.

Stąd też, jednym z celów interwencji na rzecz krzywdzonego dziecka jest zapewnienie mu wsparcia i tworzenie rozwiązań organizacyjnych. Wyjęcie dziecka spod opieki kochającej matki, która sama jest maltretowana, nie jest żadnym rozwiązaniem. Nie jest nim też umieszczenie dziecka w programie rehabilitacyjnym, bez zapewnienia mu bezpieczeństwa w domu. Obciążenie sprawcy, a nie ofiary, odpowiedzialnością za przemoc i zapewnienie maltretowanej matce ochrony przed dalszą przemocą ma kluczowe znaczenie dla chronienia zarówno ofiary, jak i jej dzieci.

Przemoc jest destrukcyjną siłą, która niszczy cały system rodzinny, dlatego niezbędne jest podejmowanie działań mających na celu zapobieganie i zwalczanie przemocy w rodzinie. Ponadto niezbędne jest prowadzenie działań profilaktycznych, mających na celu zatrzymanie lub niedopuszczenie do pojawienia się przemocy w rodzinie.

Walka z przemocą wobec dzieci jest konieczna i zaangażować się w nią powinni wszyscy. Zakładając rodzinę ludzie muszą zdawać sobie sprawę z odpowiedzialności, jaką biorą na siebie. Dzieci nie mogą być karane za niedojrzałość lub błędne decyzje rodziców. Mają rozwijać się wśród miłości, akceptacji, bezpieczeństwa i radości, a zapewnienie im tego to zadanie obojga rodziców. To w otoczeniu najbliższych - człowiek przychodził na świat, a także żegnał się kiedy nadeszła jego godzina².

3. Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie w Powiecie Pilskim

Na potrzeby Programu Profilaktycznego w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie

akademicki. Jednostka w społeczeństwie i elementy psychologii stosowanej. Gdańsk GWP, 2002.

² Z. Brańka, *Przemoc w rodzinie wobec dziecka jako czynnik społeczno- pedagogicznego nieprzystosowania uczniów*, t. I i II, Oficyna Wydawnicza „Text”, Kraków 2006.

dokonano diagnozy zjawiska przemocy na terenie Powiatu Pilskiego, opierając się na danych ze sprawozdania za 2022 rok z Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 – 2025 sporządzonym przez Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Pile.

Ilość osób doświadczających przemocy w rodzinie w 2022 r.

Lp.	Ilość założonych procedur „Niebieskie Karty” w 2022 r.				Ilość prowadzonych procedur „Niebieskie Karty” w 2022 r.			
	osoby doświadczające przemocy ogółem	osoby małoletnie	kobiety	mężczyźni	osoby doświadczające przemocy ogółem	osoby małoletnie	kobiety	mężczyźni
Białośliwie	7	1	6	0	11	1	9	1
Kaczory	10	0	8	2	10	0	8	2
Miasteczko Krajeńskie	5	1	2	2	6	1	3	2
Łobżenica	21	2	13	6	25	2	15	8
Piła	183	33	133	17	273	49	193	31
Szydłowo	14	4	8	2	19	8	8	3
Ujście	26*	5	18	1	33*	5	24	1
Wyrzysk	34	9	23	2	37	9	26	2
Wysoka	8	3	5	0	8	3	5	0

**powtarzają się „Niebieskie Karty” w rodzinie*

Analiza powyżej zebranego materiału z gmin Powiatu Pilskiego oraz z Komendy Powiatowej Policji w Pile, wskazuje na sinusoidalny i złożony charakter, a tym samym zmienność skali występowania przemocy wobec małoletnich na przestrzeni kilku lat. Dane te wymagają szczególnej uwagi, ponieważ wszystkie dzieci mają prawo do życia bez przemocy, w poczuciu bezpieczeństwa i byciu akceptowanym.

Ilość osób stosujących przemoc w 2022 r.

Lp.	Ilość założonych procedur „Niebieskie Karty” w 2022 r.				Ilość prowadzonych procedur „Niebieskie Karty” w 2022 r.			
	osoby stosujące przemoc ogółem	osoby małoletnie	kobiety	mężczyźni	osoby stosujące przemoc ogółem	osoby małoletnie	kobiety	mężczyźni
Białośliwie	9	0	2	7	12	0	2	10
Kaczory	9	0	0	9	9	0	0	9
Miasteczko Krajeńskie	6	0	3	3	7	0	3	4

Łobżenica	21	0	7	14	25	0	8	17
Piła	174	1	36	137	256	1	54	201
Szydłowo	15	0	4	11	18	0	3	15
Ujście	22	0	4	18	28	0	4	24
Wyrzysk	31	0	7	24	34	0	7	27
Wysoka	7	0	1	6	7	0	1	6

Wyżej przedstawione dane wskazują, iż przemoc domowa niewątpliwie jest zjawiskiem złożonym, zaś jego skala na terenie Powiatu Pilskiego, przyjmuje rozmiary, które skłaniają do refleksji nad sposobami jego ograniczania.

Stąd też, w Powiecie Pilskim działają Zespoły Interdyscyplinarne, których zadaniem jest udzielanie pomocy rodzinom w kryzysie, zagrożonych lub dotkniętych przemocą czy niewydolnych wychowawczo. Oddziaływania Zespołów ukierunkowane są na rozwiązanie konkretnego problemu w rodzinie, a ich celem jest przeciwdziałanie następstwom zaistnienia trudności. Do zadań Zespołów należy również zintegrowanie oddziaływań na rodzinę i budowanie dla niej sieci wsparcia oraz wspomaganie dzieci poprzez wyposażenie rodziców w umiejętności związane z prawidłowym pełnieniem roli rodzica i członka rodziny.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pile w ramach działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, realizował przy pomocy zlikwidowanego już Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Pile Powiatowy Program Oddziaływań Korekcyjno - Edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Istnieje zatem potrzeba wdrożenia w życie programu profilaktycznego, którego celem będzie udzielanie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci zagrożonych i/lub dotkniętych przemocą w rodzinie.

4. Cele Programu

Cel główny:

Głównym celem Programu jest promowanie i wdrażanie prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach dotkniętych i zagrożonych przemocą w Powiecie Pilskim, a w konsekwencji zapobieganie powielaniu niewłaściwych wzorców wychowawczych i przeciwdziałanie krzywdzeniu dzieci.

Cele szczegółowe:

- Zwiększenie umiejętności diagnozowania przemocy w rodzinie i podejmowania skutecznych działań przez przedstawicieli różnych instytucji;
- Zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy w zakresie kompetencji i umiejętności wychowawczych, radzenia sobie z trudnymi sytuacjami, rozwiązywania kryzysów, poprawy relacji interpersonalnych w rodzinach dotkniętych i zagrożonych przemocą domową;
- Zwiększenie świadomości społecznej o znaczeniu stosowania prawidłowych metod wychowawczych;
- Zwiększenie kompetencji i umiejętności wychowawczych w rodzinach dotkniętych i zagrożonych przemocą domową;
- Skoordynowanie działań służb i organizacji funkcjonujących na terenie Powiatu Pilskiego w celu uskutecznienia działań na rzecz pomocy rodzinie w sytuacjach kryzysu, szczególnie dotkniętych lub zagrożonych przemocą domową.

5. Adresaci i realizator Programu

Program profilaktyczny w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w Powiecie Pilskim kierowany jest do:

- rodzin zagrożonych i dotkniętych zjawiskiem przemocy w rodzinie;
- rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
- społeczności lokalnej;
- instytucji zajmujących się pomocą rodzinie.

Realizatorami Programu będą specjaliści Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pile przy współpracy podmiotów, działających na rzecz pomocy rodzinie oraz przy współpracy placówek oświatowych.

6. Zaplanowane działania

- Organizowanie warsztatów kompetencji wychowawczych, wspierających rodziców we właściwym wypełnianiu ich funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz wdrażaniu prawidłowych metod wychowawczych. Podczas zajęć uczestnicy dowiedzą się:
 - jak być dobrym i mądrym rodzicem;
 - jak skutecznie rozmawiać ze swoją pociechą;
 - jak udzielać dziecku konstruktywnej informacji i słuchać tego, co ma do powiedzenia;
 - jak wyznaczać granice i zasady w stosunku do dzieci;

- jak zachęcać dziecko do współpracy i samodzielności;
- jak świadomie i bardziej odpowiedzialnie wychowywać swoje dzieci.

Warsztaty prowadzone będą w formie ćwiczeń w grupie, wypowiedzi na forum, burzy mózgów, wykorzystywania osobistych doświadczeń uczestników. Planuje się minimum jedną edycję warsztatów dla grupy maksymalnie 15-osobowej w okresie do 3 miesięcy w roku.

- Udzielanie przez specjalistów zatrudnionych w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pile pomocy edukacyjnej i psychologicznej w zakresie pracy z dzieckiem i stosowania odpowiednich metod wychowawczych.
- Spotkania tematyczne dla pracowników instytucji, działających na rzecz pomocy rodzinom zagrożonym przemocą oraz na rzecz zwalczania i zapobiegania przemocy w rodzinie.
- Prowadzenie zajęć podczas zebrań rodziców w szkołach na temat prawidłowych metodach wychowawczych w stosunku do dzieci.
- Przeprowadzenie tzw. „pogadank” z uczniami Szkół Podstawowych na temat przemocy w rodzinie.
- Rozpowszechnienie informacji o możliwości uzyskania wsparcia i pomocy ze strony instytucji, placówek i organizacji pozarządowych, działających na rzecz pomocy dziecku i rodzinie w ramach kampanii informacyjno - edukacyjnej na temat przemocy.

7. Monitoring i źródła finansowania

Monitoring będzie odbywał się po zakończeniu rocznego cyklu Programu. Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pile będzie przekładał Zarządowi Powiatu w Pile informacje o realizacji Programu, które będą stanowiły integralną część całorocznego sprawozdania z działalności PCPR w Pile.

Program ten pozostaje w ścisłej spójności z Powiatowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie dla Powiatu Pilskiego i będzie wspólnie z nim monitorowany jako, że niektóre działania obu Programów są ze sobą zbieżne.

Ewaluacja ma na celu ocenę wartości Programu, a uzyskane informacje mogą być pomocne dla dalszego planowania działań i ewentualnego rozwoju Programu.

Źródłem finansowania zadań Powiatowego Programu Profilaktycznego w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci zagrożonych przemocą dla Powiatu Pilskiego na rok 2023 - 2025 będą środki własne oraz w miarę możliwości środki rządowe i unijne.

8. Zakładane rezultaty

Poprzez promowanie i wdrażanie prawidłowych metod wychowawczych, oczekuje się zmniejszenia skali zjawiska przemocy w rodzinie w Powiecie Pilskim. Działania wykonywane w ramach Programu mają pomóc w:

- poprawie wydolności wychowawczej rodzin dotkniętych oraz zagrożonych przemocą domową;
- wzmocnieniu rodziny w wypełnianiu swoich zadań, a tym samym poprawie warunków rozwoju dzieci i młodzieży;
- zmianie postaw społecznych wobec zjawiska przemocy w rodzinie;
- wzroście dostępności specjalistycznej pomocy w zakresie rozwiązywania problemów, wynikających sytuacji kryzysowej oraz rozwijania i pogłębiania kompetencji opiekuńczo-wychowawczych;
- wzroście świadomości społecznej w zakresie możliwości uzyskania wsparcia i pomocy ze strony instytucji na terenie Powiatu Pilskiego;
- wzroście wiedzy i kompetencji osób zaangażowanych w pracę z rodziną z zakresu zjawiska przemocy domowej oraz prawidłowego wypełniania ról rodzicielskich;
- propagowaniu pozytywnych wzorców i wartości, które przyczynić się mają do rozwoju moralnego i społecznego rodzin w Powiecie Pilskim.